

Vroegmoderne tijd

Gebruik bron 1.

Uit deze bron blijkt dat Tycho Brahe past bij verschillende kenmerkende aspecten van de zestiende eeuw.

- 4p **2** Toon dit aan voor **twee** verschillende kenmerkende aspecten van de zestiende eeuw en ondersteun je antwoord telkens met een andere verwijzing naar de bron.

In 1615 schreef de sterrenkundige Galilei nadat hij kritiek had gekregen op zijn theorie over het heelal: "Ik geloof niet dat dezelfde God die ons zintuigen, verstand en intellect heeft gegeven, bedoelde dat we daar geen gebruik van zouden maken."

- 2p **3** Leg uit welke wetenschappelijke methode, die past bij de zeventiende eeuw, Galilei ondersteunde met deze uitspraak.

Drie gegevens over liedjes in de vroegmoderne tijd:

- 1 In de zestiende eeuw zongen inheemse volken in Amerika liedjes over roofzuchtige Spanjaarden met woeste paarden.
- 2 In de achttiende eeuw werd op de suikerrietvelden van Barbados een Afrikaans liedje gezongen met de tekst "meester kocht mij, hij zal me niet doden".
- 3 In de achttiende eeuw zongen Amerikaanse kolonisten het liedje *Yankee Doodle*, waarmee ze de Britse troepen bespotten.

- 3p **4** Noem voor elk liedje apart het kenmerkend aspect uit die tijd dat bij het liedje past.

Let op: je mag een kenmerkend aspect maar één keer gebruiken.

Gebruik bron 2.

Historici beschouwen het *Mayflower Compact* als een belangrijk document voor de politieke verhouding tussen Engeland en de kolonisten in Noord-Amerika.

- 3p **5** Geef hiervoor een argument door:
- zonder bron aan te geven welk politiek motief de opstellers van het document hebben om hun trouw aan Jacobus I te benadrukken, en
  - met bron uit te leggen dat de kolonisten met het *Mayflower Compact* de macht van Jacobus I willen beperken.

Gebruik bron 3.

In 1602 wordt in de Republiek de handelsonderneming VOC opgericht.

- 3p **6** Geef aan:
- welk kenmerkend aspect van de zeventiende eeuw past bij de oprichting van de VOC, en
  - waardoor deze instructie het doel van de VOC ondersteunt, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 4.

Tijdens de Verlichting worden boeken met prenten voor kinderen gepubliceerd.

3p 7

Licht dit toe door:

- met een verwijzing naar de prent aan te geven welk verlicht denkbeeld wordt verspreid, en
- te verklaren dat Pieter 't Hoen zijn boodschap met een boek met prenten overbrengt.

In de achttiende eeuw richtte de gouverneur van de Nederlandse kolonie Suriname een soldatenkorps op, om een einde te maken aan opstanden en vernielingen door weggelopen slaafgemaakten. Voor het korps werden Surinaamse slaafgemaakte mannen geselecteerd.

Enkele gegevens:

- 1 De vergoeding die plantage-eigenaren kregen voor een geselecteerde man was een stuk hoger dan de economische waarde van de slaafgemaakte.
- 2 Leden van het korps kregen een militaire training en wapens om te vechten.
- 3 Leden van het korps konden hun vrouwen en kinderen, die ze moesten achterlaten op de plantages, bezoeken.

De plantage-eigenaren waren eerst tegen de oprichting van het korps, maar het korps bleek wel effectief.

2p 8

Verklaar, waarbij je je antwoord telkens ondersteunt met een ander gegeven:

- waardoor de plantage-eigenaren eerst tegen de oprichting van het korps waren, en
- waardoor de geselecteerde slaafgemaakten onder druk stonden om zich in te spannen voor het korps.

Let op: je mag een gegeven maar één keer gebruiken.

Moderne tijd

In 1840 werden voor het Surinaamse soldatenkorps (zie vraag 8) vijftig mannen rechtstreeks in Afrika gekocht. De Britse regering protesteerde hiertegen.

2p 9

Leg uit waarom de Britse regering protesteerde tegen deze aankoop van de Afrikaanse mannen.